

Vito Morpurgo, *Pregiudizio, magia e superstizione nella lirica popolare musulmana della Bosnia e dell'Erzegovina*. Estratto dagli Annali del Corso di Lingue e Letterature Straniere presso l'Università di Bari, Vol. V, Bari 1961, str. 5—87.

Ova studija čini organsku cjelinu s prethodnim prilogom od istoga pisca koji je bio objavljen u IV tomu istih »Anala« (»Il dramma umano nei canti popolari musulmani femminili della Bosnia e dell'Erzegovina«). Obje rasprave pristupaju muslimanskoj narodnoj poeziji, prvenstveno baladama, s gledišta koje je dosada bilo ovdje-ondje sporadički doticano, ali je sada prvi put uzeto kao glavna osnova za razmatranje tih pjesama: to je psihološki aspekt. Pisca zanima pitanje na koji su način poseban društveni položaj muslimanskih žena, muslimanske obiteljske prilike, te njihove predrasude, vjerovanja i vraćanja odjeknuli u narodnoj poeziji. On nastoji povezati specifične motive pjesama sa psihološkim životom onih koji su ih stvarali. Pokušaj je originalan i vrijedan pažnje. Pisac je u svome, na svoj način pionirskom pokušaju naišao na izvjesne neizbježne poteškoće. Dijelom su to teškoće u citiranju izvora i literature, koji se, iz objektivnih razloga, nisu mogli u svim slučajevima navoditi iz prve i najbolje ruke. Utoliko je veća zasluga piščeva što je, odabirući tekstove, uspio pronaći dragocjen izbor sugestivnih pjesama, koje odlično ilustriraju temu o kojoj on govori, a ujedno, i same po sebi, predstavljaju svojevrsnu malu antologiju. Osnovna je teškoća, svakako, metodološke prirode. Veoma je teško, naime, izdvojiti muslimanske lirске narodne pjesme iz ostale srpskohrvatske narodne poezije, kada se zna kako je sva ta poezija uzajamno prepletena i stvarno jedinstvena. Pisac to i sam znade pa uz neke primjere napominje kako je dati motiv poznat i u nemuslimanskim narodnim pjesmama. Da je uspio pokazati analizom čime se pojedina muslimanska pjesma razlikuje od nemuslimanske s istim motivom, bio bi to dragocjen prilog karakterizaciji muslimanskih narodnih pjesama. Drugi je metodološki problem ovaj: praznovjerje i magija kao element narodne pjesme nisu identični s vraćanjem i vjerovanjem u neposrednoj životnoj praksi. U pjesmi su to često pjesničke metafore, simboli, bez neposredne veze s recentnim vjerovanjem; nekadašnja živa vjerovanja transformiraju se i poprimaju funkciju pjesničke izražajnosti. Primjećuje se na nekoliko mjesta da piscu nije izmakla ta distinkcija, pa su mu pojedine analize usmjerene u tom pravcu, mjestimične lijepo i uspješno. No to ipak nije provedeno dosljedno kroz cijelu radnju, nije izričito formulirano kao princip prilaženja temi. Da zaključimo: Morpurgova studija sagledava originalno jedan zanimljiv aspekt muslimanske narodne pjesničke građe; odabire primjere s istančanim ukusom (oni će, vjerojatno, biti malo otkriće talijanskim čitaocima); metodološki pristup nije sasvim pročišćen, ali sadrži elemente koji utiru puteve ispravnijem metodološkom postavljanju budućih srodnih studija.

M. Bošković-Stulli

Venček ljudskih pripovednih pesmi. Izbral, uvod in opombe napisal Jože Gregorič. Mohorjeva družba, Celje 1956. 126 + (2) strani, m. 8°.

Kot »redna knjiga za udé Mohorjeve družbe« je zbirka nujno poljudna. Izmed najbolj znanih pripovednih pesmi jih je urednik skrbno odbral 29: o Vidi, Bredi, Zori, Desetnici, pa o Matjažu, Pegamu, Barodi, Galjotu, Neusmiljeni gospodi in druge. Junaške snovi, družinske in osebne tragedije, socialni konflikti in kar je še našlo odmeva v ljudski pesmi, je zastopano vsaj z enim zgledom. Pri izbiri besedil ni odločalo načelo, naj bi prišle v knjigo le pesmi, ki so tudi oblikovno čim bolj ljudske. Zato se pogosto srečujemo s prepesnitvami Prešerna, Zaklja, Valjavca in še koga. Kajpada je to s poljudnostjo zbirke nekako spravljivo, vendar bi bilo treba tudi bralca, ki ne bere opomb in virov na koncu, izrečno opozoriti na to, najbolje ob